

Accepted Manuscript

Accepted Manuscript (Uncorrected Proof)

Title: Validation of the Persian Version of Athlete Burnout Questionnaire (ABQ)

Authors: N. Hajloo^{1*}, N. Sobhi², K. Babayi³, H. Sadegi⁴

1. Associate Professor of Department of Psychology, Mohaghegh Ardabili University
2. Associate Professor of Department of Psychology, Mohaghegh Ardabili University
3. Ph.D. student of psychology at Urmia University
4. Master of Clinical Psychology

***Corresponding:** Nader Hajloo ' Associate Professor of Department of Psychology, Mohaghegh Ardabili University

hajloo53@uma.ac.ir

To appear in: Sport Psychology Studies

Receive Date: 07 November 2015

Revise Date: 23 November 2015

Accept Date: 04 January 2016

First Publish Date: 03 December 2022

This is a “Just Accepted” manuscript, which has been examined by the peer-review process and has been accepted for publication. A “Just Accepted” manuscript is published online shortly after its acceptance, which is prior to technical editing and formatting and author proofing. Journal of Sport Psychology Studies provides “Just Accepted” as an optional service which allows authors to make their results available to the research community as soon as possible after acceptance. After a manuscript has been technically edited and formatted, it will be removed from the “Just Accepted” Website and published as a published article. Please note that technical editing may introduce minor changes to the manuscript text and/or graphics which may affect the content, and all legal disclaimers that apply to the journal pertain.

Please cite this article as:

Hajloo, N. Validation of the Persian Version of Athlete Burnout Questionnaire (ABQ). Sport Psychology Studies, 2022; (); -. doi: 10.22089/spsyj.2022.3443

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

عنوان: رواسازی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی

نویسندگان: نادر حاجلو^۱، ناصر صبحی قراملکی^۲، کریم بابایی^۳، حسن صادقی^۴

۱. دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی

۳. دانشجوی دکتری روان‌شناسی دانشگاه ارومیه

۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی

*نویسنده مسئول: نادر حاجلو، دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی.

ایمیل: hajloo53@uma.ac.ir

نشریه: مطالعات روان‌شناسی ورزشی

تاریخ دریافت: ۱۶ آبان ۱۳۹۴

تاریخ بازنگری: ۰۲ آذر ۱۳۹۴

تاریخ پذیرش: ۱۴ دی ۱۳۹۴

تاریخ اولین انتشار: ۱۲ آذر ۱۴۰۱

این نسخه «پذیرفته شده پیش از انتشار» مقاله است که پس از طی فرآیند داوری، برای چاپ، قابل پذیرش تشخیص داده شده است. این نسخه در مدت کوتاهی پس از اعلام پذیرش به صورت آنلاین و قبل از فرآیند ویراستاری منتشر می‌شود. نشریه مطالعات روان‌شناسی ورزشی گزینه «پذیرفته شده پیش از انتشار» را به عنوان خدمتی به نویسندگان ارائه می‌دهد تا نتایج آنها در سریع‌ترین زمان ممکن پس از پذیرش برای جامعه علمی در دسترس باشد. پس از آنکه مقاله‌ای فرآیند آماده سازی و انتشار نهایی را طی می‌کند، از نسخه «پذیرفته شده پیش از انتشار» خارج و در یک شماره مشخص در وبسایت نشریه منتشر می‌شود. شایان ذکر است صفحه آرای و ویراستاری فنی باعث ایجاد تغییرات صوری در متن مقاله می‌شود که ممکن است بر محتوای آن تاثیر بگذارد و این امر از حیطة مسئولیت دفتر نشریه خارج است.

لطفا این گونه استناد شود:

Hajloo, N. Validation of the Persian Version of Athlete Burnout Questionnaire (ABQ). *Sport Psychology Studies*, 2022; (): -. doi: 10.22089/spsyj.2022.3443

Abstract

The aim of this study was to determine the psychometric properties of Athlete Burnout Questionnaire in the part of Iranian society. The study population included all volleyball, handball and basketball athlete of Tabriz city in 2012. From this population, 184 students (69 volleyball players, 61 basketball players, and 54 handball players) were randomly selected. The reliability results showed that the reliability of three aspects of Athlete Burnout Questionnaire with Cronbach's alpha method were 0.70 to 0.81. Convergent and construct validities were confirmed validity of the Athlete Burnout Questionnaire. The results of factorial analysis as main form the Athlete Burnout Questionnaire, were revealed the three separate but correlated factors for Athlete Burnout Questionnaire: Exhaustion, Devaluation, and Accomplishment. Based on these results, we can say that the Athlete Burnout Questionnaire is reliable and valid instrument for measuring athlete burnout in Iranian culture.

Keywords: psychometric properties, athlete burnout, athletes

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی در بخشی از جامعه ایران می‌باشد. جامعه آماری این مطالعه را کلیه ورزشکاران رشته‌های والیبال، هندبال و بسکتبال شهر تبریز در سال ۱۳۹۱ تشکیل می‌داد. از بین ورزشکاران مذکور ۱۸۴ نفر (۶۹ نفر والیبالست، ۵۴ نفر هندبالست و ۶۱ نفر بسکتبالست) بطور تصادفی انتخاب شدند. نتایج حاصل نشان داد که اعتبار ابعاد سه‌گانه پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی براساس آلفای کرونباخ بین ۰/۷۰ تا ۰/۸۱ است. بررسی‌های مربوط به روایی همگرا و روایی سازه پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی نیز مؤید روایی مقیاس مذکور بود. تحلیل عاملی همانند فرم اصلی، سه عامل همبسته ولی مجزا را برای پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی آشکار ساخت که عبارتند: از خستگی هیجانی و فیزیکی، کاهش احساس موفقیت، و کاهش ارزش. می‌توان گفت که پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی ابزاری قابل اعتماد و روا برای سنجش فرسودگی ورزشی در فرهنگ ایران می‌باشد.

کلید واژه‌ها: ویژگی‌های روان‌سنجی، فرسودگی ورزشی، ورزشکاران

مقدمه

جذابیت سایر فعالیت‌ها، فشارهای اجتماعی زیاد، هزینه بالا، منافع کم و سرمایه‌گذاری زیاد (ریداک، ۱۹۹۷، ص. ۴۱۶)، خود انگیزش پایین (لمبری، تریسور و رابرتس^۶، ۲۰۰۶، ص. ۴۷)، عدم ارضاء نیازهای اساسی روانشناختی یعنی خودمختاری، کفایت، و وابستگی (پریوال، گادرو، لاپوینته و لاکرویس^۷، ۲۰۰۷، ص. ۴۴۹)، و با کمال گرایی نابهنجار یعنی نگرانی در مورد اشتباهات، تردید در باره عمل و استانداردهای شخصی بالا (لمبری، هال، رابرتس^۸، ۲۰۰۸، ص. ۲۳۳) رابطه دارد.

ریداک و اسمیت (ریداک و اسمیت^۹، ۲۰۰۱، ص. ۲۸۱) براساس تعریف فوق و با استفاده از سایر پرسش‌نامه‌ها مثل پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی ادس (ادس^{۱۰}، ۱۹۹۰، ص. ۷۵) و پرسش‌نامه فرسودگی شغلی مسلش (ماسلش، جکسون و لیتر^{۱۱}، ۱۹۹۶، ص. ۵۶) پرسش‌نامه‌ای را برای سنجش فرسودگی ورزشی طراحی کردند و آن را پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی^{۱۲} نامیدند. ریداک و اسمیت (۲۰۰۱) آلفای کرونباخ کل این پرسش‌نامه را ۰/۸۸ - ۰/۷۱ گزارش کرده‌اند. کرسول و اکلوند (۲۰۰۶) نیز آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های این پرسش‌نامه را ۰/۸۷ - ۰/۷۱ بدست آوردند. روایی سازه پرسش‌نامه مذکور نیز در تحقیقات مختلف به تأیید رسیده است. بعنوان مثال ریداک و اسمیت (۲۰۰۱) با اجرای تحلیل عاملی روی این پرسش‌نامه، ساختار سه عاملی آن را تأیید کرده‌اند ($RMSEA=0/07$ و $X^2(87)=189/9$ و $p < 0/01$).

پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی با استفاده از ۱۵ آیتم، سه بعد فرسودگی (خستگی جسمانی و هیجانی، کاهش ارزش ورزش، و کاهش احساس موفقیت) را می‌سنجد. برای سنجش هر بعد از ۵ آیتم استفاده شده است. آزمودنی‌ها در یک مقیاس لیکرتی ۵ درجه‌ای (۱ برای «تقریباً هرگز» تا ۵ برای «اغلب اوقات») به هر آیتم پاسخ می‌دهند. پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی تاکنون روایی عاملی، تفکیکی و همگرایی بالایی را

تحقیقات اخیر نشان داده‌اند که فرسودگی یکی از مشکلات اساسی در ورزش به حساب می‌آید. در واقع ورزشکاران ساعات زیادی را صرف فعالیت‌های ورزشی می‌کنند که مستلزم انرژی زیاد جسمانی و روانی است. از طرف دیگر ورزشکاران در طول مسابقات ورزشی در معرض ارزیابی داوران و تماشاگران قرار دارند که این خود استرس زیادی را بر آنها تحمیل می‌کند. این استرس زمانی که ورزشکاران مطابق انتظارات خود عمل نمی‌کنند بیشتر خواهد بود. مهمتر از اینها، ترس از کنار گذاشته شدن از تیم و یا حذف از مسابقات ورزشی مخصوصاً زمانی که ورزش برای ورزشکاران یک منبع درآمد به حساب می‌آید، بر میزان فشار روانی آنها می‌افزاید نابلت و گیفورد^۱، ۲۰۰۲، ص. ۱۲؛ گوستاوسون^۲، ۲۰۰۷، ص. ۳۷.

پژوهش در مورد فرسودگی ورزشی، اولین بار توسط کاسیس و مایبرگ (کاسس و مایبرگ^۳، ۱۹۸۸، ص. ۲۷۹) با استفاده از تعریف ماسلش و جکسون^۴ (۱۹۸۲، ص. ۸۲) در مورد فرسودگی شغلی، انجام شد. بدلیل فقدان تعریف عملیاتی از مفهوم فرسودگی ورزشی، یک سردرگمی در پژوهش بر روی این مفهوم وجود دارد. ریداک، لونی و وینابل^۵ (۲۰۰۲، ص. ۲۰۵) معتقدند که بدون یک تعریف واضح، استفاده از اصطلاح فرسودگی بی‌معنی خواهد بود. لذا آنها بازگشت به تعریف مسلش از فرسودگی شغلی را پیشنهاد می‌کنند. ریداک (۱۹۹۷، ص. ۳۹۶) مطابق با مسلش، یک تعریف سه عاملی از فرسودگی را ارائه کرده و آن را با حوزه ورزش منطبق می‌سازد. وی شخصیت زدایی را با کاهش ارزش فعالیت ورزشی (ارزش زدایی) جایگزین کرده است. تعریف فرسودگی ورزشی نشانگانی است که با خستگی جسمانی و هیجانی، کاهش ارزش ورزش، و کاهش احساس موفقیت، مشخص می‌شود. براساس این تعریف، چندین مطالعه نشان داده‌اند که فرسودگی با احساس ناخوشایند مثل فقدان لذت، فقدان

6. Lemyre, Treasure & Roberts
7. Perreault, Gaudreau, Lapointe, & Lacroix
8. Lemyre, Hall, Roberts
9. Smith
10. Eades
11. Leiter
12. Athlete Burnout Questionnaire (ABQ)

1. Noblet & Gifford
2. Gustafsson
3. Caccese & Mayerberg
4. Maslach & Jackson
5. Raedeke, Lunney & Venable

ابزار گردآوری اطلاعات

پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی: مطالعه حاضر اولین رواسازی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی در ایران است. نسخه اصلی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی از ۱۵ آیتم تشکیل شده است و سه بعد فرسودگی هیجانی و بدنی (مثل: من احساس خستگی زیادی در ورزش کردن دارم)، کاهش احساس موفقیت در ورزش (مثل: من در ورزش چیزهای زیادی بدست نمی‌آورم)، و کاهش ارزش ورزش کردن (مثل: تلاشی که من در ورزش می‌کنم بهتر است صرف کار دیگری کنم)، را می‌سنجد.

ترجمه پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی با استفاده از روش ترجمه معکوس انجام گرفت. برای ترجمه اولیه پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی، از دو مدرس زبان انگلیسی خواسته شد تا هر کدام بطور جداگانه نسخه انگلیسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی را به فارسی برگردانند. در مرحله بعد، کلمات بکار رفته و نحوه جمله‌بندی در هر یک از دو ترجمه مختلف مورد بحث قرار گرفت و توافق نهایی برای تهیه نسخه فارسی نهایی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی حاصل شد. سپس در یک مطالعه مقدماتی از ۳۰ ورزشکار ۲۴-۱۲ ساله (۱۰ نفر از هر یک از رشته‌های والیبال، بسکتبال و هندبال) خواسته شد تا به پرسش‌نامه ترجمه شده پاسخ دهند و میزان وضوح هریک از آیتم‌ها را در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (از کاملاً مبهم تا کاملاً واضح) درجه‌بندی کنند. معلوم شد که همه آیتم‌های پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی، میزان وضوح بالاتر از ۴ را بدست آوردند. نهایتاً، از چهار مدرس زبان انگلیسی دو زبانه (که به دو زبان فارسی و انگلیسی مسلط بودند) خواسته شد هر دو پرسش‌نامه نسخه انگلیسی و نسخه فارسی را تکمیل کنند؛ دو نفر از مدرس‌ها ابتدا نسخه فارسی و سپس نسخه انگلیسی و دو مدرس دیگر ابتدا نسخه انگلیسی و سپس نسخه فارسی را تکمیل کردند. ضریب همبستگی بین نمرات حاصل از تکمیل دو نسخه فارسی و انگلیسی ($r=0.98$) نشان داد که بین نسخه فارسی و انگلیسی مقیاس‌های فرعی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی روایی همزمان رضایت‌بخش وجود دارد. بدین ترتیب، در نسخه نهایی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی هر

نشان داده است (کریسول و اکلند^۱، ۲۰۰۶، ص. ۲). این مقیاس تاکنون به چندین زبان ترجمه و اعتباریابی شده است اما نسخه معتبر و رواسازی شده‌ای از آن در ایران وجود ندارد و اغلب پژوهش‌های ایرانی در زمینه فرسودگی ورزشی به مقیاس‌های ناروا و ناپایا متکی شده‌اند. در پژوهش حاضر پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی ریداک و اسمیت بعنوان یک پرسش‌نامه رایج به زبان فارسی برگردانده شده و بر روی ورزشکاران ایرانی رواسازی شد.

روش پژوهش

شیوه گردآوری داده‌ها

روش این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی است. پس از اینکه از مطابقت پژوهش حاضر با منشور اخلاق پژوهشی اطمینان حاصل شد، با مربیان تیم‌های ورزشی والیبال، بسکتبال و هندبال تماس گرفته شد تا برای شرکت افراد تحت تعلیم خود در پژوهش حاضر اجازه لازم را بدهند. سپس به ورزشکاران اطلاع داده شد که در صورت تمایل می‌توانند در پژوهش شرکت کنند و هیچ اجباری برای تکمیل پرسش‌نامه‌های تحقیق ندارند. همچنین از ورزشکاران خواسته شد تا رضایت‌نامه کتبی از قبل آماده شده در خصوص شرکت فرزندان در پژوهش حاضر را به تأیید والدین خود برسانند.

شرکت‌کنندگان: جامعه آماری این پژوهش را کلیه ورزشکاران رشته‌های والیبال، هندبال و بسکتبال شهر تبریز در سال ۱۳۹۱ تشکیل می‌داد. از بین ورزشکاران رشته‌های فوق ۱۸۴ نفر (۶۹ نفر والیبال، ۵۴ نفر هندبال، ۶۱ نفر بسکتبال) بطور تصادفی انتخاب شدند. ۱۲۲ نفر از نمونه مورد مطالعه مرد و ۶۲ نفر از آنها زن بود. دامنه سنی افراد مورد مطالعه بین ۱۲ تا ۲۳، میانگین سنی آنها ۱۶/۳۶ و انحراف معیار آن ۲/۳۲ بود. ۵۲ نفر (۲۸/۳ درصد) از نمونه مورد مطالعه دانش‌آموز مقطع راهنمایی، ۸۲ نفر (۴۷/۲ درصد) دانش‌آموز مقطع دبیرستان، و ۴۵ نفر (۲۴/۴ درصد) دانشجو بودند.

همکاران (۲۰۰۳، ص. ۵۳۲) با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بر روی داده‌های حاصل از ۳۳۱ ورزشکار، روایی عاملی پرسش‌نامه نسخه تجدید نظر شده اضطراب رقابتی را مطلوب گزارش کردند. بطوریکه، داده‌های آنها با مدل اندازه‌گیری مفروض برازش خوبی را نشان داده بود ($RMSEA=0/054$ ، $\chi^2/df=1/97$ ، $NNFI=0/94$ ، $CFI=0/95$ ، نسخه تجدید نظر شده اضطراب رقابتی روی گروهی از دانشجویان ورزشکار تایلندی اجرا شده و همسانی درونی قابل قبولی را برای اضطراب شناختی (۰/۸۹)، اضطراب جسمانی (۰/۸۷) و اعتماد به خود (۰/۸۸) نشان داده است (جانگ فانیش^۵، ۲۰۰۵، ص. ۹۶).

روش تحلیل داده‌ها

برای اطمینان از دقت یک ابزار، دو نوع تحلیل مرسوم وجود دارد: برآورد روایی عاملی و روایی سازه. در مطالعه ریداک و اسمیت (۲۰۰۱، ص. ۳۰۵)، یک مدل سه عاملی مرتبه اول و چهار مدل جایگزین مرتبه اول آزمون شدند. نتایج تحلیل آنها نشان داد که مدل سه عاملی مرتبه اول برازش بهتری با داده‌ها دارند. بعدها کریسول و اکلند (۲۰۰۵، ص. ۱۹۶۵) مدل‌هایی را آزمودند که در آنها فرسودگی ورزشی بعنوان متغیر مکنون مرتبه دوم و ابعاد سه‌گانه فرسودگی ورزشی بعنوان متغیرهای مکنون مرتبه اول بودند. این رویکرد متغیر مکنون مرتبه دوم برای فرسودگی ورزشی با نتایج تحقیقات قبلی هماهنگ است (کلی، اکلند و ریتر-تویلر^۶، ۱۹۹۹، ص. ۱۲۹). مخصوصاً، سه بعد مذکور بخشی از سندرم فرسودگی هستند که حداقل بطور نظری فرض می‌شود نشانه‌های آن نتیجه یک علت عمومی است. متغیر مکنون فرسودگی که یک متغیر مرتبه دوم است، بیانگر این علت عمومی است. در این پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی با عامل‌های مرتبه اول (یعنی، فرسودگی هیجانی و بدنی، کاهش احساس موفقیت در ورزش و کاهش ارزش ورزش کردن) و یک عامل مرتبه دوم (یعنی، فرسودگی ورزشی) استفاده شد. مدل مورد نظر با استفاده از روش برآورد حداکثر احتمال بر روی ماتریس‌های کوواریانس و

یک از مقیاس‌های فرعی از ۵ آیتم تشکیل می‌شد. نهایتاً، ۱۵ آیتم نسخه فارسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی (ریداک و اسمیت، ۲۰۰۱، ص. ۳۰۵) در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از ۱ برای «تقریباً هرگز» تا ۵ برای «اغلب اوقات» اندازه‌گیری شدند.

فرم کوتاه پرسش‌نامه اضطراب رقابتی^۱: پرسش‌نامه اصلی اضطراب رقابتی که از ۲۷ سؤال تشکیل یافته است توسط مارتینز، بورتون، ویلی، بومپ و اسمیت^۲ (۱۹۹۰، ص. ۱۱۷) برای سنجش سه بعد اضطراب در رقابت‌های ورزشی (اضطراب شناختی، اضطراب جسمانی و اطمینان به خود) تهیه و رواسازی شده است. نسخه تایلندی این پرسش‌نامه توسط مانگ ناپو^۳ (۱۹۹۴، ص. ۳۷) تحت عنوان پرسش‌نامه اضطراب رقابتی تایلند، در تایلند ساخته شده و در اختیار پژوهشگران قرار گرفته است. این نسخه پرسش‌نامه اضطراب رقابتی، همسانی درونی قابل قبولی (آلفای کرونباخ برای سه بعد برابر با ۰/۷۰ تا ۰/۸۴) را نشان داده است. در سال ۲۰۰۳، نسخه تجدید نظر شده پرسش‌نامه اضطراب رقابتی بعنوان ابزاری ساده جهت سنجش اضطراب رقابتی ورزشکاران تهیه شد (کوکس^۴ و همکاران، ۲۰۰۳). در مطالعه حاضر، نسخه اصلی پرسش‌نامه اضطراب رقابتی تایلند (مارتینز و همکاران، ۱۹۹۰، ص. ۱۱۷) تحت عنوان نسخه تجدید نظر شده پرسش‌نامه اضطراب رقابتی، مورد استفاده قرار گرفت. نسخه تجدید نظر شده پرسش‌نامه اضطراب رقابتی که از ۱۷ آیتم تشکیل شده، مقیاس فرعی اضطراب شناختی را با ۵ آیتم (آیتم‌های ۲، ۵، ۷، ۹ و ۱۳)، مقیاس فرعی اضطراب جسمانی را با ۷ آیتم (آیتم‌های ۱، ۳، ۶، ۱۰، ۱۲، ۱۴ و ۱۶)، و مقیاس فرعی اطمینان به خود را با ۵ آیتم (۴، ۸، ۱۱، ۱۵ و ۱۷) می‌سنجد. در این پرسش‌نامه، پاسخگویان احساسات خود را قبل از رقابت ورزشی در مقیاس لیکرتی ۱ (هرگز) تا ۴ (خیلی زیاد) درجه‌بندی می‌کنند (برای مثال: در بدنم احساس تنش می‌کنم؛ احساس می‌کنم اشتهایم کم شده است). کوکس و

1. Thai version of the Revised Competitive State Anxiety Inventory (CSAI-2T)
2. Martens, Burton, Vealey, Bump & Smith
3. Muangnapoe
4. Cox

5. Juangphanich

6. Kelley, Eklund & Ritter-Taylor

حاضر صرفاً روایی همگرا مورد توجه قرار گرفت. در این راستا همبستگی‌های بین سه مقیاس فرعی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی و سازه‌های به لحاظ نظری مرتبط با آنها (یعنی، اضطراب و اطمینان از خود) محاسبه گردید.

یافته‌ها

تحلیل عاملی تأییدی سه مقیاس فرعی نسخه ایرانی پرسش-نامه فرسودگی ورزشی:

به منظور اطمینان از اینکه آیتم‌های ترجمه شده، فرسودگی هیجانی و بدنی در ورزش، کاهش احساس موفقیت در ورزش، و کاهش ارزش ورزش کردن را مطابق با تعریف عملیاتی ارائه شده از فرسودگی می‌سنجند یا نه، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. وضعیت توزیع نرمال تک متغیره نیز با محاسبه کجی و کشیدگی هر آیتم بررسی شد. به نظر موتن و کاپلان^۹ (۱۹۸۵، ص. ۱۸۸) هم کجی و هم کشیدگی باید مقادیر کمتر از قدر مطلق ۱ داشته باشند. نتایج نشان داد که کجی و کشیدگی در دامنه‌ای بین ۰/۰۳ تا ۰/۹۱ قرار دارد، بنابراین انحراف جدی از نرمال بودن توزیع‌های تک متغیره وجود نداشت. با این حساب اجرای تحلیل عاملی با استفاده از روش حداکثر احتمال مناسب به نظر می‌رسد.

شاخص‌های خوبی برازندگی مدل اندازه‌گیری که بارگذاری سه عامل مرتبه اول پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی روی تنها عامل مرتبه دوم را مشخص می‌کرد، مقادیر قابل قبولی را نشان دادند ۱۶۷/۰۱۷ = مجذورکای، ۰/۹۷ = شاخص برازش هنجار نشده، ۰/۹۷ = شاخص نیکویی برازش، ۰/۰۶ = ریشه میانگین مربعات خطای برآورد). میانگین و انحراف معیار هر بعد نسخه ایرانی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و آلفای کرونباخ ابعاد سه‌گانه فرسودگی ورزشی

میانگین	انحراف آلفای
---------	--------------

9. Muthén & Kaplan

با استفاده از نسخه ۲۰ نرم افزار آموس، مورد آزمون قرار گرفت. به نظر هیو و بنتلر (هو و بنتلر^۱، ۱۹۹۵، ص. ۷۶) برای ارزیابی مقایسه‌ای در مورد برازش داده‌ها، بهتر است دامنه‌ای از شاخص‌های برازش اجرا و گزارش شوند. به منظور مقایسه نتایج به بدست آمده با نتایج پژوهش‌های قبلی، در این پژوهش از چند شاخص برای سنجش برازش مدل استفاده شد: مجذور کای^۲، مجذور کای نسبی^۳، شاخص برازش هنجار نشده^۴، شاخص برازش تطبیقی^۵، شاخص نیکویی برازش^۶ و ریشه میانگین مربعات خطای برآورد^۷.

اگر مجذور خی از لحاظ آماری معنادار نباشد دال بر برازش بسیار مناسب است اما این شاخص در نمونه‌های بزرگتر از ۱۰۰ غالباً معنادار است و از این رو شاخص مناسبی برای سنجش برازش مدل نیست. اگر شاخص نسبت مجذور خی بر درجه آزادی، کوچکتر از ۳ باشد برازش بسیار مطلوب را نشان می‌دهد. اگر شاخص‌های برازش تطبیقی، برازش هنجار نشده و نیکویی برازش بزرگتر از ۰/۹۰ باشد بر برازش بسیار مطلوب و بسیار مناسب دلالت دارد و بزرگتر از ۰/۸۰ بر برازش مطلوب و مناسب و اگر ریشه میانگین مربعات خطای برآورد کوچکتر از ۰/۰۵ باشند بر برازش بسیار مطلوب دلالت دارد و کوچکتر از ۰/۰۸ بر برازش مطلوب دلالت دارد (الکسوپالس و کالیترینیدس^۸، ۲۰۰۴، ص. ۱۲۱۷).

برای آزمون پایایی مقیاس نیز ضرایب همسانی درونی آن محاسبه و با ضرایب نسخه اصلی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی مقایسه شد. در طول مدت رواسازی سازه، معمولاً شواهد تجربی برای حمایت از روابط سازه‌های به لحاظ نظری مرتبط (روایی همگرا) و یا روابط سازه‌های نامرتبط (روایی تفکیکی) مد نظر قرار می‌گیرند. از آنجا که مطالعات قبلی روایی همگرا و روایی تفکیکی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی را مورد تأیید قرار داده‌اند (کریسول و اکلند، ۲۰۰۶، ص. ۲۱۹) در پژوهش

1. Hu & Bentler

2. χ^2

3. χ^2/df

4. Non-Normed Fit Index

5. Comparative Fit Index

6. Goodness of Fit Index

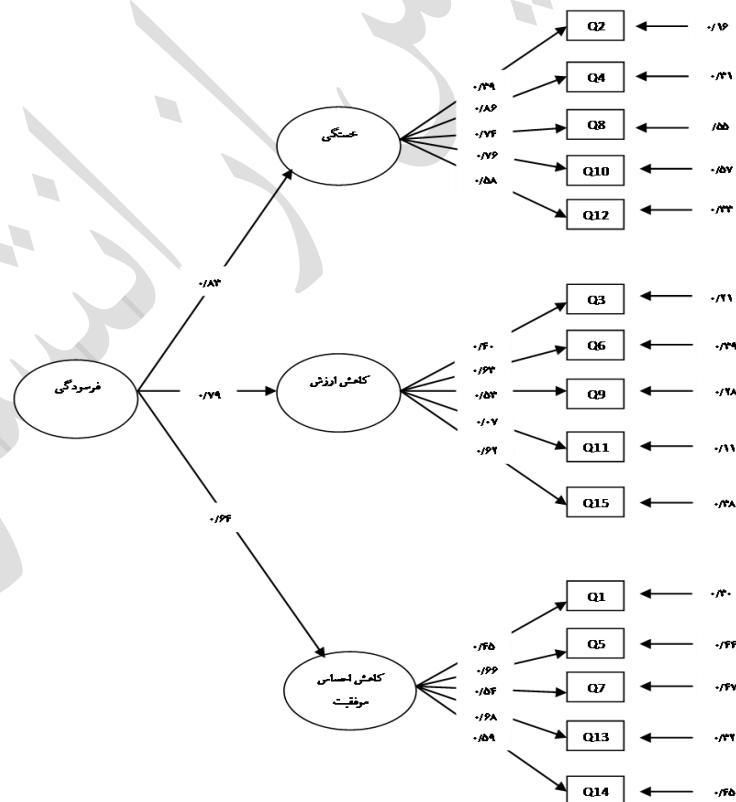
7. Root Mean Squared Error of Approximation

8. Alexopoulos & Kalaitzidis

مقیاس فرعی فرسودگی بدست آوردند (یعنی، $P < 0/01$ ، $189/9 =$ مجذور کای، $0/93 =$ شاخص برازش هنجار نشده ، $0/90 =$ شاخص نیکویی برازش، $0/07 =$ ریشه میانگین مربعات خطای برآورد). بنابراین می‌توان گفت که مدل سلسله مراتبی ۳ عاملی نسخه ایرانی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی برازش خوبی با داده‌ها دارد ولی به علت ناتوانی آیتم شماره ۱۱ (من نسبت به قبل برای موفق شدن در ورزش نگرانی کمتری دارم) در سنجش بعد کاهش ارزش، حذف آن از نسخه نهایی پرسش‌نامه مناسب به نظر می‌رسد. با این حساب، نسخه نهایی ایرانی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی با ۱۴ آیتم (۵ آیتم برای بعد خستگی هیجانی و بدنی، ۵ آیتم برای بعد کاهش احساس موفقیت و ۴ آیتم برای بعد کاهش ارزش ورزش کردن) بخوبی می‌تواند فرسودگی ورزشی را در نمونه‌ای از جامعه ایرانی بسنجد.

کرونباخ	معیار
۰/۷۵	خستگی هیجانی و بدنی
۰/۷۰	کاهش احساس موفقیت
۰/۸۱	کاهش ارزش

بارهای عاملی استاندارد شده، واریانس‌های خطا، و همبستگی سازه‌های مکنون (یعنی، فرسودگی هیجانی و بدنی، کاهش احساس موفقیت، و کاهش ارزش) با فرسودگی در نمودار ۱ نشان داده شده‌اند. به غیر از بار عاملی آیتم شماره ۱۱ (مربوط به بعد کاهش احساس موفقیت) سایر لانداه‌ها در سطح $P < 0/05$ ($t > 1/96$) معنادار بودند. این نتایج قابل مقایسه با نتایجی بودند که ریداک و اسمیت (۲۰۰۱، ص. ۳۰۵) در سه

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی سلسله مراتبی سه بعد فرسودگی ورزشی

شواهد مربوط به پایایی

نامه فرسودگی ورزشی در اختیار ما می‌گذارد: ضرایب آلفای کرونباخ به بدست آمده بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۸ بود (جدول ۱). از طرف دیگر، در تحقیق حاضر همبستگی هر آیت‌م با نمره کلی محاسبه شد و تمامی آنها از ۰/۵۱ بیشتر بودند که مقادیر رضایت‌بخش هستند.

پایایی نسخه ایرانی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی از طریق محاسبه ضرایب آلفای کرونباخ مقیاس‌های فرعی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی برآورد شد. این نتایج شواهدی را مبنی بر همسانی درونی کافی سه مقیاس فرعی نسخه ایرانی پرسش-

جدول ۲. ضرایب همبستگی ابعاد فرسودگی ورزشی با اضطراب شناختی، اضطراب جسمانی و اطمینان از خود*

اضطراب شناختی	اضطراب جسمانی	اطمینان از خود
خستگی هیجانی و بدنی	۰/۳۷	-۰/۲۵
کاهش موفقیت	۰/۴۴	-۰/۳۹
کاهش ارزش	۰/۵۳	-۰/۲۷

* کلیه ضرایب همبستگی در سطح $P < 0/01$ معنادار هستند.

شواهد مربوط به روایی

آزمون قرار نگرفته است. هدف این مطالعه رواسازی نسخه فارسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی بود. پایایی نسخه ایرانی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی از طریق محاسبه ضرایب آلفای کرونباخ مقیاس‌های فرعی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی برآورد شد. این نتایج شواهدی را مبنی بر همسانی درونی کافی سه مقیاس فرعی نسخه ایرانی پرسش-نامه فرسودگی ورزشی در اختیار ما می‌گذارد: ضرایب آلفای کرونباخ به بدست آمده بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۸ بود. این مقادیر از مقادیر پیشنهاد شده توسط نانالی^۱ (۱۹۸۷، ص. ۵۴) و هنسون^۲ (۲۰۰۱، ص. ۱۸۵) بیشتر هستند، بنابراین می‌توان داده‌های به بدست آمده را پایا ارزیابی کرد و نتایج را همسو با رواسازی مقیاس اصلی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی دانست. کریسول و اکلند (۲۰۰۶، ص. ۲۱۶) و ریدک و اسمیت (۲۰۰۱، ص. ۳۰۳)، به این نتیجه رسیدند که مقادیر آلفای کرونباخ مقیاس‌های فرعی در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۸۷ قرار دارد.

در این مطالعه، روایی همگرا از طریق محاسبه همبستگی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی با سازه‌های خاص (یعنی اطمینان از خود و اضطراب) برآورد شد. تحلیل داده‌ها نشان داد که ابعاد فرسودگی همبستگی مثبت زیاد با دو فرم شناختی و جسمانی اضطراب دارند. از طرف دیگر همبستگی‌های منفی با اطمینان از خود دارند (جدول ۲).

بحث و نتیجه‌گیری

انتظارات فزاینده از ورزشکاران باعث افزایش فشارهای روانی از جمله فرسودگی ورزشی در آنها می‌شود. بسیاری از کارشناسان ورزشی فرسودگی ورزشی را یکی از دلایل اصلی افت عملکرد ورزشکاران می‌دانند. برای سنجش فرسودگی ورزشی چند مقیاس در دست است که یکی از معتبرترین آنها پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی ریداک و اسمیت (۲۰۰۱، ص. ۳۰۵) است. تاکنون ترجمه معتبری از این پرسش‌نامه به زبان فارسی به عمل نیامده و شاخص‌های روانسنجی آن مورد

1. Nunnally
2. Henson

اضطراب شناختی و اضطراب جسمانی دارند. از طرف دیگر همبستگی منفی متوسط تا زیاد با اطمینان از خود دارند. روایی نسخه فارسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی با داده‌های به بدست آمده از تحقیق حاضر مورد تأیید قرار گرفت. نتایج به بدست آمده یک مدل سلسله‌مراتبی با سه متغیر نهفته مرتبه اول را تأیید کرد. همین نتیجه در نسخه انگلیسی (ریدک و اسمیت، ۲۰۰۱، ص. ۳۰۵) و نسخه فرانسوی (گنوتور و همکاران، ۲۰۱۰، ص. ۲۱۰) پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی نیز به بدست آمده بود. پژوهشگران مذکور یک مدل سلسله‌مراتبی با عامل مرتبه دوم و سه عامل را بکار برده و برازش خوب داده‌ها با مدل را گزارش کردند. بطور کلی، این پژوهش با تأیید ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی نتایج تحقیقات قبلی را بسط داده است. این تحقیق، پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی را بعنوان ابزاری روا و پایا برای سنجش فرسودگی ورزشی جوانان ورزشکار ایرانی معرفی می‌کند. با این وجود به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود با استفاده از شاخص‌های روایی بیرونی، روایی نسخه فارسی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی را تأیید کنند و پایایی آن را با یک نمونه بزرگ بسنجند. برای اطمینان از صحت نتایج حاضر در ورزش‌های مختلف، سنین مختلف و بافت‌های متفاوت، تحقیقات رواسازی متعددی لازم است.

نتایج آنها به نتایج به بدست آمده در تحقیق حاضر خیلی نزدیک است. از طرف دیگر، در تحقیق حاضر همبستگی هر آیتم با نمره کلی محاسبه شد و تمامی آنها از ۰/۵۱ بیشتر بودند که مقادیر رضایت‌بخش هستند (کلین^۱، ۲۰۰۰، ص. ۶۴).

پایایی قابل قبول و روایی عاملی یک مقیاس هیچ اطمینانی در مورد سنجش سازه‌ای که آن مقیاس برای سنجش آن طراحی شده است، بدست نمی‌دهد. از اینرو بهتر است روابط سازه‌های زیربنایی که فرض می‌شود توسط مقیاس مورد نظر اندازه‌گیری می‌شوند با سازه‌های دیگر (که به لحاظ نظری با سازه‌های مورد نظر مقیاس مرتبط هستند) مشخص گردد (یعنی محاسبه روایی سازه). در این مطالعه، روایی همگرا از طریق محاسبه همبستگی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی با سازه‌های خاص (یعنی اطمینان از خود و اضطراب) برآورد شد. بطور نظری انتظار می‌رفت مقیاس‌های فرعی پرسش‌نامه فرسودگی ورزشی بایکدیگر همبسته باشند که در تحقیق حاضر نیز چنین شد. چندین مؤلف رابطه بین انگیزش و فرسودگی را بررسی کرده‌اند. برخی از مؤلفین که به فرم‌های مختلف انگیزش علاقمند بودند (لمبری، هال و رابرتس، ۲۰۰۸، ص. ۲۲۱؛ کریسول و اکلند، ۲۰۰۵، ص. ۱۹۵۸؛ کریسول و اکلند، ۲۰۰۶، ص. ۲۰۹) نشان دادند که فرسودگی با انگیزش خودساخته^۲ همبستگی منفی دارد ولی با انگیزش‌هایی که کمتر خودساخته هستند رابطه مثبت دارد. همچنین، فرض می‌شود اضطراب با سه بعد فرسودگی رابطه دارد. در واقع، برخی از مؤلفین رابطه فرسودگی با اثرات منفی را مورد تأکید قرار داده‌اند (کریسول و اکلند، ۲۰۰۵، ص. ۱۹۶۵؛ ریدک و اسمیت، ۲۰۰۱، ص. ۳۰۵؛ الکسوپالس و کالیتینیدس، ۲۰۰۴، ص. ۱۲۱۹) همچنین، اضطراب رقابتی با ابعاد فرسودگی رابطه مثبت نشان داده است (ویگنز^۳، ۲۰۰۶، ص. ۷۸۹). با توجه به این نتایج، و مقایسه با نتایج ریداک و اسمیت (۲۰۰۱، ص. ۳۰۵)، تحلیل داده‌ها نشان داد که ابعاد فرسودگی همبستگی مثبت متوسط تا زیاد با با دو فرم

1. Kline
2. self-determined motivation
3. Wiggins

- Alexopoulos, D. S., & Kalaitzidis, I. (2004). Psychometric properties of Eysenck personality Questionnaire, short scale in Greece. *Personality and Individual Differences, 37*, 1205-1220.
- Caccese, T. M., & Mayerberg, C. K. (1984). Gender differences in perceived burnout of college coaches. *Journal of Sport Psychology, 6*, 279-288.
- Cox, R. H., Martens, M. P., & Russell, W. D. (2003). Measuring anxiety in athletics : The revised Competitive State Anxiety Inventory-2. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 25*, 519-533.
- Cresswell, S. L., & Eklund, R. C. (2005). Changes in athlete burnout and motivation over a 12-week league tournament. . *Medicine and Science in Sport and Exercise, 37*, 1957-1966.
- Cresswell, S. L., & Eklund, R. C. (2006). The convergent and discriminant validity of burnout measures in sport: A multitrait multi-method analysis. . *Journal of Sport Sciences, 24*, 209-220.
- Eades, A. M. (1990). *An investigation of burnout of intercollegiate athletes: The development of the Eades' Athlete Burnout Inventory*. (Unpublished master's thesis), University of California, Berkeley.
- Gauthier, S. I., Oger, M., Guillet, E., & and Krunn, C. M. (2010). Validation of a French Version of the Athlete Burnout Questionnaire (ABQ) In Competitive Sport and Physical Education Context. *European Journal of Psychological Assessment, 26*(3), 203-211.
- Gustafsson, H. (2007). *Burnout in competitive and elite athletes*. (Doctoral Thesis in sport sciences), Örebro University, Sweden.
- Henson, R. K. (2001). Understanding internal consistency reliability estimates: A conceptual primer on coefficient α . *Measurement and Evaluation in Counseling and Development, 34*, 177-189.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1995). Evaluating model fit. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications* (pp. 76-99). London: Sage.
- Juangphanich, P. (2005). *Effects of walking meditation on competitive state anxiety and response time of athletes*. (Doctoral dissertation), Burapha University, Thailand.
- Kelley, B. C., Eklund, R. C., & Ritter-Taylor, M. (1999). Stress and burnout among collegiate tennis coaches. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 21*, 113-130.
- Kline, R. B. (2000). Review of 'Measurement and Evaluation in Psychology and Education', Thorndike (1997). . *Journal of Psychoeducational Assessment, 18*, 60-166.
- Lemyre, P. N., Hall, H. K., & Roberts, G. C. (2008). A social cognitive approach to burnout in elite athletes. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports, 18*, 221-234.
- Lemyre, P. N., Treasure, D. C., & Roberts, G. C. (2006). Influence of variability in motivation and affect on elite athlete burnout susceptibility. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 28*, 32-48.
- Martens, R., Burton, D., Vealey, R. S., Bump, L. A., & Smith, D. E. (1990).

- Development and validation of the Competitive State Anxiety Inventory-2 (CSAI-2). . In R. S. Martens, Vealey & Burton (Eds.), *Champaign*. Illinois: Human Kinetics.
- Maslach, C., Jackson, S., & Leiter, M. (1996). *Maslach burnout inventory manual (3rd Ed.)*. California: Psychologist Press.
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1982). Burnout in health professions: A social psychological analysis. In G. S. S. J. Suls (Ed.), *Social psychology of illness*. London: Erlbaum.
- Muangnapoe, P. (1994). *The validation of SCAT and CSAI-2 Thai version*. Paper presented at the In Research Conference, Melbourne.
- Muthén, B., & D., K. (1985). A comparison of some methodologies for the factor analysis of nonnormal Likert variables. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 38, 171–189.
- Noblet, A. J., & Gifford, S. M. (2002). The source of stress experienced by professional Australian footballers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 1–13.
- Nunnally, J. (1978). *Psychometric theory (2nd ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Perreault, S., Gaudreau, P., Lapointe, M. C., & Lacroix, C. (2007). Does it take three to tango? Psychological need satisfaction and athlete burnout. *International Journal of Sport Psychology*, 38, 437–450.
- Raedeke, T. D. (1997). Is athlete burnout more than just stress? A sport commitment perspective. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 19, 396–417.
- Raedeke, T. D., Lunney, K., & Venable, K. (2002). Understanding athlete burnout: Coach perspectives. *Journal of Sport Behavior*, 25, 181–206.
- Raedeke, T. D., & Smith, A. L. (2001). Development and preliminary validation of an athlete burnout measure. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23, 281–306.
- Wiggins, M. S., Crenades, J. G., Lai, C., Lee, J., & Erdmann, J. B. (2006). Multidimensional comparison of anxiety direction and burnout over time. *Perceptual and Motor Skills*, 102, 788–790.

نسخه پیش از انتشار

پیوست ۱: فرم کوتاه مقیاس فرسودگی ورزشی

جنسیت: سن (به سال): رشته ورزشی: سابقه ورزش (به سال): میزان تحصیلات:

تقریباً همیشه	اغلب	بعضی اوقات	به ندرت	تقریباً هیچ وقت	عبارت
					۱. من چیزهای ارزشمندی در ورزش انجام میدهم.
					۲. من از تمرینهایم احساس خستگی زیادی میکنم بطوریکه به سختی انرژی لازم برای کارهای دیگر دارم.
					۳. تلاشی که من در ورزش میکنم بهتر است صرف کار دیگری کنم.
					۴. من احساس خستگی زیادی در ورزش کردن دارم.
					۵. من در ورزش چیزهای زیادی بدست نمی‌آورم.
					۶. من نسبت به قبل توجه زیادی به عملکرد ورزشی ام ندارم.
					۷. با ورزش کردن چیزی به توانایی‌هایم اضافه نمی‌شود.
					۸. من از ورزش احساس ناکامی می‌کنم.
					۹. من مثل قبل ورزش نمی‌کنم.
					۱۰. احساس می‌کنم ورزش کردن، از لحاظ فیزیکی مرا فرسوده می‌کند.
					۱۱. من نسبت به قبل برای موفق شدن در ورزش نگرانی کمتری دارم.
					۱۲. خواسته‌های فیزیکی و روانی ورزش من را خسته کرده است.
					۱۳. به نظر میرسد در هر کاری، عملکردم مثل گذشته خوب نیست.
					۱۴. من در ورزش احساس موفقیت میکنم.
					۱۵. من نسبت به ورزش احساس منفی دارم.